

FIGYELŐ.

Horvát lapszemle.

Hrvatska Revija. 1929, 10. sz. Šufflay Milan: *Srpski pjesnici u magjarskom prijevodu* (Szerb költők magyar fordításban) 614—15 l. Bajza József *Szerb költők magyarul* c. tanulmányának (Budapesti Szemle 214. k., 340—372 l.) ismertetése. Šufflay szerint horvát és montenegrói tárgyú dolgozatai után ez Bajzának első szerb tárgyú munkája. Megállapítható belőle, hogy teljesen jártas a szerb irodalomban és hogy tisztára tudományos eredményekre törekszik. Különösen sikerült a szerb műköltészet fordítóinak tárgyalása és a *Hegyek koszorújának* méltatása. Jó volna, ha a szerző hasonló tanulmányt írna a horvát költők magyar fordításairól.

1930, 1. sz. Krleža Miroslav: *Madžarski lirik Andrija Ady* (Ady Endre magyar lírikus) 17—32. l. Krleža a horvát irodalom háború utáni generációjának legnagyobb képviselője, aki mint a pécsi hadapródiškola és a pesti Ludoviceum növendéke teljesen elsajátította a magyar nyelvet. Novelláiban, drámáiban gyakoriak a magyar vonatkozások, ha nem is mindig rokonszenves beállításban. Ady költészetét a rokonlélek megértésével melegen méltatja. Ady szerelmi lírája a francia impresszionizmus kissé késői meghonosítása a magyar költészetben. Középeurópa és a Balkán kis nemzeteinél szinte egy időben lép fel ez az irányzat. Az akadémikus jellegű magyar költészetben Ady fellépése nagy vihart keltett, megbotránkozást okozott. Sokan úgy érezték, hogy maga a Sátán jelent meg Ady képében. Szerelmi költészeténél értékeőbb hazafias lírája. Felismeri a Duna völgyének nagy tragédiáját, hogy itt mindig csak nemzetroncsok marakszanak egymással és évezredek történetében nincs más változás, mint az, hogy az elnyomók és elnyomottak kicserélődnek. Érti a magyar-germán-szláv-oláh szentistváni amalgám abszurditását, de megoldást nem talál, hanem az elkövetkezendők páni rémületében jósolja meg az új Mohácsot. A gyakorlati politikában nem több a vidéki kiabáló és verekedő kurtanemesnél, téltve fanatikus gyűlölettel a Habsburg-ház és eszközei az idegen származású grófok, zsidó irodalmárok, sváb gyarmatosok ellen, kik éppen úgy elnyomják és kifosztják a szegény magyar rajaht, mint azok az anatóliai spahik, akiket hajdan a török uralom szabadított rája. Az utolsó kuruc szerepében tetszeleg magának, utánozva a kuruc költészet — erről egy jegyzetben hosszas felvilágosítást kapunk — nyers népiességét. A világháborúról való felfogása asztrális távolságban állott az akkori hivatalos véleménytől. Látva a küzdelem céltalanságát, szerepének hatástalanságát a háború befejezése után rezignáltan pusztult el.

Krleža fejtegetéseit Ady-versek fordításával élénkíti. Részben vagy egészben 14 verset fordít le. Ezek abban a sorrendben, amelyben a tanulmány-

ban található, a következők: *A halál rokona, Srni, srni, srni, Egyedül a tengerrel, Ástt a tükör, Menekülj, menekülj innen, Magyar jakobinus dala, A magyar messiások. A Duna vallomása, Nekünk Mohács kell, Nótázó vén bakák, Kurucok így beszélnek. Krónikás ének 1918-ból, Két kuruc beszélget I., Két kuruc beszélget* (Merre Balázs testvér...). A fordításokat szabad interpretációknak nevezi és valóban sok szabadságot enged meg magának, de átköltései igen szépek és jellegzően adják vissza Ady stílusát. A horvátul értők számára példaként álljon itt a *Két kuruc beszélget I.*:

Velika je tmina,	Zivimo ko blago
zabludismo kume!	u blatu i vodi.
Zapalismo zemlju,	Zašto nas sudbina
a ne znamo iz šume!	bez svrhe vodi?

Pusti, kume, k vragu
sve je to sve ravno!
Bog nas je vec davno
zapustio slavno!

1930. 4. sz. A szám nagy része Šrepel Milivoj (1862—1905) horvát irodalomtörténetíró emlékének van szentelve halála negyedszázados évfordulója alkalmából. Šrepel egyebek közt tanulmányt írt a horvát Zrinyiászokról (Rad. CXLVIII. köt. 1902). E munka alapján írta meg Szegedy Rezső *Zrinyi Miklós és a Szigeti veszedelem a horvát költészetben* című dolgozatát (Irodört. közlemények, 1915), amint ezt maga Szegedy megmondja. B. J.

Magyar irodalomtörténet a rádióban.

A rádió ma már az egész világhoz beszél. Néhány hónapon keresztül figyelemmel kísértük magyar irodalomtörténeti vonatkozású előadásait.

Budapesti rádió:

Január 5. Sebestyén Ede: Nagy emberek árnyékában. (Jellemző epizódok: Jókai, Gyulai Pál és Munkácsy Mihály életéből.) — Január 10. Suhay Antal: Magyar népmesék. — Január 18. Papp Viktor: Jelentés a Greguss-jutalomról. Felolvassa: Kéky Lajos. — Január 23. Kéky Lajos: Az Alföld lelke költészetünkben. — Január 26. Nagy Endre: Eötvös Károly. — Január 31. Gyula deák: Virág Benedek. — Február 1. Sikabonyi Antal: Hírlapirodalmunk és Rákosi Jenő. — Február 7. Kállay Miklós: Emlékezés Virág Benedekre. Molnár Endre: „Január”. Történet Virág Benedekről. — Február 15. Kéky Lajos: Magyar költői versenyek. Tanulmány. — Február 21. Fősa Lajosné: Pósa bácsi meséiből. — Február 23. Madách: Az ember tragédiájából Kepler-jelenet. Mohácsi Jenő új német fordítását felolvassa Pécsi Blanka, a bécsi Reinhardt-színház tagja. (Zenedélután Hubay Jenő budai palotájában.) — Február 28. Berzeviczy Albert: Száz év előtt. (A Kisfaludy-Társaság századik évfordulójára. — Március 7. Négvesy László dr.: Kisfaludy Károly. — Március 12. Huttkay Lipót: A löcsei fehérasszony a történelem megvilágításában. — Március 14. Menter Ferenc: Kossuth Lajos farkaskalandja. Jónás Károly: Beöthy Zsolt látogatása Kossuth Lajosnál. — Március 15. Szász Károly: Emlékezés Piroskára. Márkus Miksa: Százötven éves magyar újságírás. — Március 19. Vukov Lukács: Magyar elemek a

szerb népköltészetben. Felolvassa: Koncz Sándor dr. — Március 26. Pekár Gyula: Petőfi életének és halálának misztériuma. — Március 27. Sebestyén Ede: Történetek Mikszáth Kálmánról. — Március 31. Szabolcska Mihály költeményei. — Április 2. Kornis Gyula: A gyermek és a könyv Amerikában. — Április 4. Császár Elemér: Képek a magyar irodalom multjából. Nüchtern Hans dr.: Az ember tragédiája a bécsi rádióban. — Április 6. Berzeviczy Albert: Széchenyi esete. — Április 11. Császár Elemér: Széchenyi István emlékezete. — Április 13. Molnár Endre: Katona József halálának századik évfordulója. K. Halász Gyula: Katona József emléke Kecskeméten. Tolnai Vilmos dr.: Katona József emléke. — Április 15. Hevesi Sándor: Katona József. — Április 19. Gombos Albin: Régi magyar legendák. — Április 20. Bereczik Árpád: Himfy dalai. Kéky Lajos: Szabolcska Mihályról. — Április 23. Deák Imre: Jósika Miklós báró.

Külföldi rádió:

Január 9. Frankfurt és Stuttgart. Molnár Ferenc: Egy, kettő, három c. egyfelvonásosa. — Január 10. Pozsony. Vigh L.: Bethlen Gábor és a csehszlovák nép. — Január 15. Belgrád. Molnár Ferenc: Feltékenység c. jelenete. — Január 26. Kalundborg. (Kjöbenhavn.) Mikszáth Kálmán ismeretése és műveiből felolvasás. (Schumacher Károly fordítása és ismertetése.) — Kassa. Somvarszky János: Bethlen Gábornak a csehekhez és tótokhoz való viszonya. — Február 2. Berlin. Magdeburg. Stettin. Csokor Tivadar (?) író felolvasása. Kassa. Magyar nyelvű történelmi előadása: Párhuzamos jelenségek a cseh és magyar történelemben. Leipz'g. Nietzsche mint muzsikus. A műsorban három Petőfi-dal. München. Kádár Imre bohózata. Prága. (Hv. ezdoslav.) Országh Pál tót költő mellszobrának ünnepélyes leleplezése. — Február 4. Königswusterhausen. Klein Fritz előadása a mai Magyarországról. — Február 4. Krakow. Báthory István király koporsójának kinyitása a Wawelben. Felolvasás. — Február 15. Berlin. Polgár Alfréd: Színházi keresztemszet. — Február 17. Kassa. Nemzetiségi viszonyok az egykori Magyarországon. — Február 19. Róma. Molnár Ferenc: Szemcsók c. vígjelenete. — Február 23. Kassa. Magyar nyelvű előadás. Csák Máté a történelemben és mondákban. — Február 26. Pozsony. Megemlékezés Országh Pál költőről. Műveiből a szerző olvas föl. — Március 1. Frankfurt. Karinthy Frigyes: A saját anya c. jelenete. — Március 7. Kassa. Az elnök magyar nyelvű üdvözlése. — Március 8. Königswusterhausen. Szemelvények a magyar irodalomból. — Március 11. Königswusterhausen. Pályi tanár előadása a nagy politika hódító módszereiről. — Március 15. Stockholm. Fodor László: A templom egere c. vígjátéka. — Március 16. Kassa. Magyar nyelvű párhuzam a cseh és magyar történelem között. Huszszitizmus Csehországban és protestánsizmus Magyarországon. — Március 21. Bern. Székely István: A felhőkarcoló c. tréfája. Pozsony. Bartók Bélától megzenésített Ady-versek. — Április 6. Bécs. Madách Imre: Az ember tragédiája c. költeménye. Mohácsi Jenő fordításában a studióból. — Április 18. Pozsony. Magyar óra. Benyovszky K.: Érdekeségek Bach korából. — Április 20. Kassa. Magyar nyelvű előadás. A Jánosok-monda keletkezése és költői feldolgozása. — Április 24. Basel. Bern. Régi magyar népdalok. — Április 25. Pozsony. Magyar óra. Paál Ferenc: Berliini jegyzeteimből. Szabó Sándor: A telefoncellában.

M. G. J.

Elhúnytak.

ACS GYULA (GÉZA) hírlapíró, megh. Budapesten 1930 februárjában 32 éves korában. Több fővárosi napilapba dolgozott, legutóbb a M. Távirati Iroda munkatársa volt. Egyideig külföldön, az északi országokban élt. Regényfordításai: *Ószi csillagok*. Irta Knut Hamsun. Bp., 1923. — *A jégmezők fia*. Irta Einar Mikkelsen. U. o., 1923.

BARANYAY JENŐ hírlapíró, a Dunántúl felelős szerkesztője, megh. Pécsen 1930 május 1-én 40 éves korában.

BAUMGARTNER ALAJOS ny. főgimn. tanár, szül. Budapesten 1865-ben, megh. u. o. 1930 február 16-án. — Regénye: *Riccardo Acuto* Bp., 1905.

BORBÉLY GYÖRGY ny. gimn. tanár, szül. Aranyosrákoson (Torda-Aranyos vm.) 1860-ban, megh. Zalaegerszegen 1930 februárjában. Szerkesztette a Magyar Paizs c. napilapot és a Csányi-emlékkönyvet (Zalaegerszeg, 1906.).

BÖSZÖRMÉNYI-VARGA SANDOR hírlapíró, megh. Budapesten 1930 április 13-án 67 éves korában. A kilencvenes és kilencszázás években több fővárosi politikai, társadalmi és szépirodalmi lap fel. szerkesztője volt.

BRANKOVICS GYÖRGY (szendrői) hírlapíró, szül. Balassagyarmaton (Nógrád vm.) 1843 nov. 23., megh. Újpesten a szeretetházban 1930 jún. 1868 óta írt költeményeket, novellákat, esztétikai és politikai cikkeket különböző fővárosi és vidéki lapokba. Számos lapot is szerkesztett, köztük a Budapest c. napilapot (1879—1883) és a Képes Családi Lapokat (1888-tól). Szépirodalmi munkái: *Vérpohár*. Szomorújáték. Győr, 1869. — *Shakespeare jellemképei*. Bp., 1873—78 (2 köt.). — *Oriola*. Regényford. Meisner után. U. o., 1879. — *Közhonvéd*. Regény. U. o., 1880. — *Tündérmesék*. U. o., 1880. — *Képes mesék*. U. o., 1880. (Elemér bácsi álnéven.) — *Hópelyhek*. Elbeszélések. U. o., 1883. — *A pénz*. Regény. U. o., 1890.

DESSEWFFY ISTVAN dr. belügymin. tanácsos, megh. Budapesten 1930 jún. 16-án 53 éves korában. Az Új Lap vezércikkírója volt.

DIÓSY BÉLA hírlapíró, szül. Nagyváradon 1863 jan. 30., megh. Budapesten 1930 ápr. A N. Pester Journal, legutóbb a P. Hírlap zenekritikusa volt. Német elbeszéléskötete és vígjátéka is van.

FARKASFALVI IMRE ny. statisztikai hiv. főtiszt és könyvtárnok, szül. Rimaszombatban (Gömör m.) 1844 okt. 23, megh. Vácon 1930 január végén. 1863 óta írt irodalomtörténeti, műtörténeti és történeti cikkeket fővárosi és vidéki lapokba. Irodalomtörténeti munkája: *Fáy András élete és művei*. Bp., 1888. (Findura Imre néven.)

JANCSÓ BENEDEK c. ny. r. egyetemi tanár, szül. Gelencén (Háromszék vm.) 1854 nov. 19-én, megh. Budapesten 1930 jún. 27-én. Egyideig középiskolai tanár volt Pancsován, Aradon és Budapesten, 1895—99. a miniszterelnökség nemzetiségi ügyosztályában dolgozott, 1907-ben beosztották a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba mint a szabadoktatási ügyek előadó-ját. 1911-ben kinevezték az akkor felállított Orsz. Szabadoktatási Tanács ügyvezető alelnökének. Nagy publicisztikai munkássága van. Önálló irodalomtörténeti kötetei: *Szenczi Molnár Albert*. Kolozsvár, 1878. — *Magyar nyelv- tudománytörténeti tanulmányok*. Bp., 1881. — *Fábián Gábor élete és irodalmi működése*. Arad, 1885.

KELEMEN ANDOR ifjúsági író és lapszerkesztő, megh. Boncidán 1930 áprilisában 35 éves korában.

KISS JÁNOS dr. theol. egyetemi ny. r. tanár, a Szt. István Akadémia r. tagja, szül. Szegeden 1857 nov. 21-én, megh. Spaaban (Belgium) 1930 aug. 13. — 1886-ban megalapította a tomista irányú Bölcséleti Folyóiratot. Esztétikai munkája: *A szépről és a szépművészetekről*. Bp., 1903.

LADÁNYI JÁNOS, a Madách-nyomda igazgatója, megh. Budapesten 1930 júliusában 36 éves korában. Szerkesztette a NyUKOSz c. folyóiratot.

LAKY IMRE (alístái) ny. áll. rendőrségi főparancsnok, szül. Debrecenben 1865 dec. 5, megh. 1930 márciusában. 1886—87-ben hírlapíró volt szülővárosában s belső munkatársa a Debreceni Ellenőrnek. Az 1890-es évek közepéig számos tárcája és útlevele jelent meg főleg debreceni lapokban. *Papageno* c. Kneisel után magyarított bohózatát s *Véres napok* c. eredeti történeti szomorújátékát 1889-ben mutatta be a debreceni színház. Elbeszéléskötete: *A világ zajából*. Debrecen, 1887.

LASZ SAMU ny. középisk. tanár, szül. Szergényben (Vas vm.) 1859 dec. 18, megh. Budapesten 1930 jún. 6. — 1879 óta dolgozott különböző vidéki és fővárosi lapokban, főleg a P. Hírlapban. 1886—89. a Győri Híradó és a Győri Közlöny belső munkatársa volt.

MIKES LAJOS dr. politikai hírlapíró, szül. Budapesten 1872 aug. 8, megh. Bécsben 1930 aug. 19-én. 1895-ben lépett a hírlapírói pályára s a Föv. Lapok, P. Napló, M. Nemzet belső munkatársa, legutóbb az Est-lapok irodalmi szerkesztője volt. E mellett a Franklin-Társulat, Révai Testvérek, Tolnai Világlapja és végül Athenaeum kiadócégek irodalmi titkára vagy lektora is volt. 1919 májusában a budapesti Nemzeti Színház bemutatta *Nem lesz banket* c. vígjátékát. — Eredeti munkái: *Költemények*. Bp., 1895. — *Szendrey Júlia levelesládájának kincsei*. (Lantos-aukió 7.) U. o., 1928. — *Szendrey Júlia ismeretlen naplója, levelei és halálos ágyán tett vallomása*. Közzétette és feldolgozta Kocsis Lászlóval. U. o., 1930. — Fordításai és átdolgozásai: *Indián történetek*. Írta R. Kipling. (M. Könyvtár 66. sz.) U. o., é. n. — *Világok harca*. Írta H. G. Wells. (M. Könyvtár 93—4. sz.) U. o., é. n. — *Kain*. Írta Lord Byron. (M. Könyvtár 128. sz.) U. o., é. n. (2. kiad. Élő Könyvek. Bp., 1930.) — *A dsungel könyve*. Írta R. Kipling. (M. Könyvtár 149. és 191. sz.) U. o., é. n. (Új kiad. 1923.) — *Az időgép*. Írta H. G. Wells, (M. Könyvtár 157. sz.) U. o., é. n. — *Dr. Moreau szigete*. Írta u. az. (M. Könyvtár 207—8. sz.) U. o., é. n. — *Othello*. Írta W. Shakespeare. (M. Könyvtár 214—5. sz.) U. o., é. n. — *Párbaj az erdőben*. Írta W. Collins. (M. Könyvtár 366. sz.) U. o., é. n. — *Az Agra kincse*. Írta C. Doyle. (M. Könyvtár 378—9. sz.) U. o., é. n. — *A jóslat*. Írta W. Collins. (M. Könyvtár 403. sz.) U. o., é. n. — *Az ördög cimborája*. Írta B. Shaw. (M. Könyvtár 452—3. sz.) U. o., é. n. — *Bunbury*. Írta O. Wilde. (M. Könyvtár 498—9. sz.) U. o., é. n. (Új kiad. 1925.) — *De profundis*. Írta u. az. (M. Könyvtár 498—9. sz.) U. o., é. n. (Új kiad. 1925.) — *Caesar és Cleopatra*. Írta B. Shaw. (M. Könyvtár 537—8. sz.) U. o., é. n. — *A vadkacsa*. Írta H. Ibsen. (M. Könyvtár 626—7. sz.) U. o., é. n. — *Kohlhaas Mihály*. Írta H. Kleist. (M. Könyvtár 644—5. sz.) U. o., é. n. — *Az igazgató úr*. Írta Coleby és Knoblauch. (M. Könyvtár 740—2. sz.) U. o., é. n. — *Az alibi*. Írta P. Armstrong. (Föv. Színházak Műsora 89—90. sz.) U. o., é. n. — *Andersen meséi*. 3. kiad. U. o.,

1904. — *Andersen újabb meséi*. 4. kiad. U. o., 1904. (A két kötet egyben is megjelent A. összes meséi címen). — *Copperfield Dávid*. Irta Ch. Dickens. U. o., 1905. (3 köt., 2. kiad. 1921. Ifj. átdolgozás 1906.) — *A legszebb Grimm-mesék*. U. o., 1905. — *Gránátalmaház*. Irta O. Wilde. U. o., 1908. (3. kiad. 1923.) — *Mesék, történetek és költemények prózában*. Irta u. az. U. o., 1908. (2. kiad. 1921.) — *Kis Dorrit*. Irta Ch. Dickens. U. o., 1910. (2. kiad. 1928.) — *A Vörös Jázon*. Irta H. Cain. U. o., 1910. (3 köt., 2. kiad. 1926.) — *Idegen ösvényeken*. Irta May K. U. o., 1911. — *Új világ a régi helyén*. Irta H. G. Wells. U. o., 1911. (2. kiad. 1925.) — *Az inka öröksége*. Irta May Károly. U. o., 1912. (Új kiad. 1928.) — *Az olajkirály*. Irta May Károly. U. o., 1912. (Új kiad. 1929.) — *Chabert ezredes*. Irta H. de Balzac. Bp., 1913. — *A kis Dorrit*. Irta Dickens. U. o., 1918. (Új kiad. 1925.) — *Egy lélek fejlődése*. Irta Strindberg Agost. U. o., 1918. (Új kiad. 1921.) — *A szevedélyes barátok*. Irta H. G. Wells. U. o., 1920. — *Strindberg drámái munkái*. 4–5. köt. U. o., 1921–23. — *Emberek a holdban*. Irta H. G. Wells. U. o., 1920. — *Az arckép*. *A fekete macska*. Irta E. A. Poe. Gyoma, 1922. — *Oltár és tűzhely*. Irta Ch. Read. Ford. Király Györggyel. Bp., 1923 (2 köt.) — *Az utolsó Mohikán*. Irta Cooper. U. o., 1925. — *Nagy várakozások*. Irta Ch. Dickens. U. o., 1925. — *Gyermekmesék*. Irta R. Kipling. U. o., 1925. — *Házasodjunk*. Irta A. Strindberg. U. o., (1925.) — *A világpók*. Irta E. Didring. U. o., (1926.) — *Blöff*. Irta H. Heyermanns. U. o., 1927. — *A vad Kurdisztánon át*. Irta May Károly. U. o., (1927.) — *Az asszony, aki pénzt keres*. Irta Hutchinson. U. o., (1927.) — *Az apu. A pajtások. Júlia kisasszony*. Irta A. Strindberg. U. o., (1928.) — *A fekete táltos*. Irta May Károly. U. o., 1929. — *A két csillag*. Irta P. C. Wren. U. o., 1929. — *A titokzatos idegen*. Irta M. Twain. U. o., 1930. — *A vörös szoba*. Irta A. Strindberg. U. o., 1930. — Sajtó alá rendezte Maupas-sant összes műveinek magyar kiadását.

MILODANOVITS SIMON ny. honvédelezredes, szül. Szabadkán, 1857 márc. 20, megh. u. o. 1930 januárjában. 1911-ben ment nyugdíjba, de a világháború alatt reaktiváltak, s egyideig Szabadka parancsnoka, majd Pétervárad várparancsnoka volt. 1918-ban a bunyevác nemzeti tanács elnöke lett. — Katonai tárgyú tárcákat és anekdotákat írt a Bolond Istókba és más fővárosi lapokba, többnyire lármás örmester álnéven. Tőle való a Zsindelyezik a kaszárnya tetejét kezdetű népdal szövege. Szépirodalmi munkája: *Válogatott hatvadások*. Bp., 1890.

MOLDOVAN GERGELY dr. phil. h. c. nyug. egyet. ny. r. tanár, szül. Szamosújvárt 1845 márc. 19, megh. Kolozsvárt 1930 júliusában. Előbb Torda-Aranyos vm. kir. tanfelügyelője, majd 1886–1919. a kolozsvári egyetemen a román nyelv és irodalom tanára volt. 1871 óta számos fővárosi és vidéki hírlapban és folyóiratban jelentek meg cikkei és szépirodalmi dolgozatai. *Ungaria* (1892) és *Román-Magyar Szemle* (1895) c. folyóirataiban főleg a magyar és román irodalmat ismertette. Népszínművei: *Szép Iliána* (bemut. Kolozsvárt 1878), *Falu ládája* (bemut. u. o. 1881) és *Flórika szerelme* (bemut. bpi Népszínház 1901 nov. 24). Szépirodalmi kötetei: *Román népdalok és balladák*. Kolozsvár, 1872. — *Koszorú a román népköltészet virágiból*. U. o. 1884.

NYIREÓ GABOR tengerészkapitány, ny. tengerhajózási főfelügyelő, megh. Debrecenben 1930 júniusában 79 éves korában. 1880-ban Úti tárcákat írt a P. Hírlapba.

PATTHY KAROLY ny. közs. főreálisk. tanár, szül. Nemestördemicen (Zala vm.) 1855-ben, megh. Budapesten 1930 július 3-án. — A VIII. ker. közs. főreáliskola tanára, Péterfy Jenő barátja volt, akiről megleghangú megemlékezést írt az iskola értesítőjébe (1900). 1876 óta fejtett ki főleg műfordítói tevékenységet. Munkái: *Lord Byron élete*. Írta Castellar E. Bp., 1876. (Ford. Várnai Géza álnéven.) — *A nagy Galeotto*. Írta José Echegaray. U. o., 1890. — *Bernardo Montilla*. Írta u. az. U. o., 1895. — *Folt, amely tisztít*. Írta u. az. U. o., 1896. — *Peer Gynt*. Írta H. Ibsen. U. o., 1918, — *Románok a francia királykisasszonyról és a magyar királyról*. U. o., 1923. — Kéziratban 125 spanyol Cid-román fordítása.

PESTA JÁNOS tanárjelölt, megh. Budapesten 1930 februárjában 21 éves korában. Kötményei a fővárosi lapokban és folyóiratokban.

POPINI ALBERT dr. phil. ev. főgimn. tanár, szül. Ploestiben (Románia) 1864 júl. 20-án, megh. 1930 márc. 4-én. 1880—1889. a kegyes tanítórend tagja volt. Ezután a nyíregyházi ev. főgimnázium tanára lett. 1890 óta írt eredeti és fordított elbeszéléseket és verseket úgy a fővárosi, mint a vidéki napilapokba és folyóiratokba. — Szépirodalmi munkái: *Forgácsok*. Aho János után. Bp., 1896. — *Alomvilág*. (Kötmények.) Kecskemét, 1898. — *Az álom*. Írta Lord Byron. Temesvár, 1899. — *Újabb forgácsok*. Írta Aho János. Bp., 1902. — *A tiszteltes asszony*. Írta Aho János. (Legjobb könyvek 92.) U. o., é. n. (Névtelenül. 2 kiadást ért.) — Kéziratban: Kivi Elek Nummismutarit c. népszínművének fordítása.

RANSCHBURG VIKTOR, a Pantheon irod. r. t. vezérigazgatója, szül. Győrött 1862 aug. 8, megh. Budapesten 1930 aug. 21-én. 1901-től 1919-ig az Athenaeum, majd a Pantheon kötelékében működött. Része volt a Beöthy Zsolt szerkesztette Képes m. irodalomtörténet létrejöttében. Több kötetet írt, így a szerzői jogról (1901) s a könyvkiadásról (1922).

RIBIANSZKY JÓZSEF hírlapíró, szül. Vácon 1848 márc. 23, megh. Budapesten 1930 febr. 23 án. 1886—1919. hivatásos újságíró, s a Budapest munkatársa volt. Humoros törvényszéki karcolatai és a katonaeletből vett novellái más lapokban (B. Hírlap, M. Hírlap, P. Hírlap és P. Lloyd) is megjelentek.

SAROSI ÁRPAD ny. kassai rendőrkapitány, szül. Kassán 1864 jún. 16 án, megh. u. o. 1930 áprilisában. A múlt század nyolcvanas és kilencvenes éveiben belmunkatársa volt a Felvidéki Közlöny, Kassa és Vidéke, Kassai Hírlap és Kassai Szemle c. lapoknak, 1892—96. levelezője a P. Naplónak. Sok elbeszélése és költeménye jelent meg. Munkái: *Kötmények*. Kassa, 1887. — *Ifjú évek*. Kötmények. U. o., 1891. — *A sapka*. Vig monológ. U. o., 1893. — *A Heriád mellől*. Elbeszélések. U. o., 1894. (Többekkel.) — *Vidéki költők albuma*. U. o., 1896. (Szerk. többekkel.) — *Teréz*. Kötmények. U. o., 1901. — *En már elindultam*. Versek. U. o., 1918. — A sapka, és A cica c. magánjeleneteit, valamint Szerelem c. drámáját előadta a Kassai Nemzeti Színház.

SEBESI SAMU hírlapíró, az Erdélyi Irod. Társaság tagja, szül. Rugonfalván (Udvarhely vm.) 1860-ban, megh. Kolozsvárt 1930 márciusában. Legutóbb az Ellenzék munkatársa volt. Novellás kötetei: *Toll*. Kolozsvár, 1890. — *Mindenféle*. U. o., 1893. — *Asszonyok*. U. o., 1895. — *Apró történetek*. U. o., 1901. — *Szegény emberek*. U. o., 1914. — *Szép a Nyikó és vidéke*.

U. o., 1922. — Színművei: Korcsmárosné leánya; Bűnhődés; Mákvirág; Bájital; Gyermek bolondja; Páros szöktetés; Beddy földje.

SZAMOSI ARMAND hírlapíró, riporter, megh. Budapesten 1930 május 4-én 42 éves korában.

SZAVAY ZOLTÁN hírlapíró, szül. 1885-ben, megh. Budapesten 1930 júliusában. Legutóbb a M. Filmiroda sportosztályának vezetője volt. Munkái: *Március*. Versek. Debrecen, 1907. — *A hetedik szoba*. Bp., 1913. — *Játék egy pár rimmel*. U. o., 1919.

TARNAI JÁNOS dr. jur. kúriai bíró, szül. Gyöngyösön 1843 szept. 21, megh. Budapesten 1930 március 30. — Lefordította Beccaria: Büntetés és büntetés c. klasszikus művét (Bp., 1887. 2. kiad. U. o., 1916) és a M. T. Akadémia megbízásából Morley Tanulmányok c. kötetét. (U. o., 1916.)

TELL ANASZTAZ (IMRE) dr. phil. bencés tanár, szül. Csanakon (Győr vm.) 1865 nov. 5, megh. Gácson 1930 ápr. 28. — Több irodalomtörténeti cikket írt. Munkája: *Czuczor Gergely költészete*. Győr, 1900.

VAJDA GYULA dr. keresk. isk. igazgató, szül. Kaposvárt 1868-ban, megh. Budapesten 1930 júniusában. Több műfordítása van németből. Tankönyveket és antológiákat szerkesztett. Kiadta Petőfi Sándor Táj- és életképeit a M. Könyvtárban. Főbb munkái: *Petőfi élete*. Szeged, 1902. — *Irodalmunk fejlődésének rövid áttekintése*. U. o., 1904. — *A háború költészete*. Bp. 1915.

VÁRNAI ISTVÁN hírlapíró, megh. Budapesten 1930 áprilisában 40 éves korában. Az Est-lapokba dolgozott, majd A Hét c. filmujságot szerkesztette.

ZSINKA FERENC dr. phil. m. n. múzeumi könyvtárnok, a Széchenyi Orsz. Könyvtár vezetője, szül. Vácon 1889 febr. 21-én, megh. Budapesten 1930 május 4-én. Történetíró volt. Utóbb a Protestáns Szemle felelős szerkesztője.

G. P.

Új könyvek.

Verses kötetek.

- Kunos Ignác: Mosolygó Napkelet. Bp. 188 l.
 Sajó Sándor: Gyertyaláng. Újabb költemények. 1925—1929. Bp. 1930. 144 l.
 Turmezei László: Turán. Bp. 1930. 64 l.
 Répás János: Nagy nap jön. Bp. 64 l.
 Juhász Margit: Uzenem Ádámnak. Nyiregyháza. 1930. 88 l.
 Ósz Iván: Lélekharang. Szombathely. 1930. 80 l.
 Szabó László: Vándor sirály. Bp. 204 l. Genius.
 Nyiri Szabolcs: Jó engesztelődés. Bp. 1930. 90 l.
 Kornai István: Dalok a néhai császárvárosról. Bp. 1930. 200 l.
 Böngérfi János: Hun és magyar hősmondakör. II. Király-mondakör. Bp. 1930. 96 l.
 Pósa Lajosné: Az én koszorúm. Bp. 1930. 64 l. A szerző kiadása.
 Tamás Ernő: Nem lehet örülni. Bp. 1929. 48 l.

Elbeszélő kötetek.

- Bárdosi Németh János: Jégeső. Magyar tájkép. Pécs. 102 l.
 Gyökössy Endre: A pesti szerecsen. Vidám történetek kis magyaroknak. Bp. 142 l. Singer és Wolfner.

- Harsányi Lajos: Az elragadott herceg. Szent Imre herceg életregénye. Bp. 1930. 214 l.
- Rózsa Ignác: Aron öt könyve. Egy szegény zsidó regénye. III. Az eszmék könyve. Bp. 336 l.
- Rózsa Ignác: Aron öt könyve. Egy szegény zsidó regénye. IV. A vándorlás könyve. Bp. 312 l.
- Kiszely Gyula: Akik hiányoznak. Bp. 212 l. Stádium.
- Éjszakák. Bp. Genius. — Bálint Imre: Reggelre meghalunk. 120 l. — Claude Farrère: Éjszaka a tengeren. Ford.: Harsányi Zsolt. 88 l. — J. Kessel: Szibériai éjszakák. Ford.: Harsányi Zsolt. 102 l. — Rónay Mária: Éva két éjszakája. 136 l.
- Pálosy Éva: A tanítónéni. Bp. 62 l. Singer és Wolfner.
- Szendrey Julia ismeretlen naplója, levelei és halálos ágyán tett vallomása. Közzéteszik és feldolgozták: Mikes Lajos és Dernői Kocsis László. Bp. 1930. 416 l. Genius.
- Fábián Béla: Ezer ember asszony nélkül. Bp. 396 l. Athenaeum.
- Kosáryné Réz Lola: Porszem a napsugárban. Bp. 1930. 264 l. Singer és Wolfner.
- Beczássy Judit: Terebélyes nagy fa. Regény. Bp. 1930. 360 l. Genius.

Színművek.

- Sik Sándor: A boldog ember inge. Bp. 284 l. Szent István-Társulat.
- Erdélyi Gyula: Ludas Matyi. Népszínmű 4 levonásban. Bp. 96 l. Egyetemi Nyomda.

Tudományos munkák.

- Csekey István: Jókai és a Balti-tengeri rabló báró Ungern Sternberg. 12 l. Különlenyomat.
- Dunst László: A csillagok térbeli eloszlása. Bp. 1929. 37 l.
- Hofbauer Aladár: Régi írások. Adatok a kultuszminisztérium történetéhez. Bp. 1930. 8 l. Különlenyomat.
- Kokas Endre: Az 1880-as évek irodalmi élete. Pannonhalma. 1930. 162 l.
- Osváthné Kholen Albina: Iduna élete és költészete. Nagykőrös. 1929. 16 l.
- Pilch Jenő: Horthy Miklós. A tízéves kormányzói évfordulóra. Bp. 208 l. Athenaeum.
- Ifj. Szász Károly: A magyar szinikritika története 1849—1867-ig. Bp. 1929. 46 l. Franklin.
- Török Pál: Egy „előkelő idegen“ rólunk. Bp. 1930. 30 l. Különlenyomat.
- Trócsányi Zoltán: Régi írások és falusi levelek. Bp. 1929. 8 l.
- Trócsányi Zoltán: Falusi szépírók. Bp. 1929. 10 l. Különlenyomat.
- Trócsányi Zoltán: A magyar falu szépírói. Bp. 1929. 8 l. Különlenyomat.
- Trócsányi Zoltán: Sylvester-problémák. Bp. 1928. 10 l. Különlenyomat.
- Trócsányi Zoltán: Czeglédi István stilisztikai és jelentéstani fejtegetései. Bp. 1928. 6 l. Különlenyomat.
- Turóczy-Trostler József: Entwicklungsgang der ungarischen Literatur. II. Bp. 1930. 28 l.
- Geiéb József: Kármán Mór, az ember és a pedagógus. Bp. 1930. 20 l. Különlenyomat.

- Kristóf György: II. Apafi Mihály fejedelem könyörgéses könyve. Kolozsvár. 1930. 20 l. Különlenyomat.
- Solymossy Sándor: Magyar ősvallási elemek népmeséinkben. Bp. 1929. 22 l. Egyetemi Nyomda.
- Hegedüs Zoltán: Kazinczy-ünnepély Sátoraljaújhelyen 1859-ben és a Kazinczy-alap története 1870-ig. Bp. 1930. 12 l. Különlenyomat.
- Régi Magyar Költők Tára. Nyolcadik kötet. XVI. századbeli magyar költők művei. Hetedik kötet. 1566—1577. Bp. 1930. 504 l. Magyar Tudományos Akadémia.
- Boros Fortunát: Az első erdélyi törvénykönyv és a katholicizmus. Kolozsvár. 1930. 42 l. Székfoglaló.
- Balanyi György: Anima Franciscana. Összegyűjtött tanulmányok. Bp. 1930. 164 l.
- Hegyaljai Kiss Géza: Kossuth. Második kötet. Miskolc. 1930. 204 l.
- Póka-Pivny Béla: Csonka-Franciaország két integritási harca és Szent Jeanne D'Arc. Pécs. 1930. 208 l.
- Tarczai György: Az Árpád-ház szentjei. Bp. 168 l. Szent István-Társulat.
- Szabolcsi Bence: A XVIII. század magyar kollégiumi zenéje. Bp. 1930. 102 l. Magyar zenei dolgozatok. 8. sz.
- Szabolcsi Bence: Tinódi zenéje. Bp. 1929. 56 l. Magyar zenei dolgozatok. 6. sz.
- Szabolcsi Bence: A XVII. század magyar főúri zenéje. Bp. 1928. 88 l. Magyar zenei dolgozatok. 3. sz.
- György Lajos: A francia hellénizmus hullámai az erdélyi magyar szellemi életben. Kolozsvár. 1930. 22 l.
- Takáts Sándor: Hangok a múltból. Bp. 416 l. Athenaeum.
- Futó Jenő: Gárdonyi Géza. Hódmezővásárhely. 1930. 260 l.
- Losonczy Zoltán: Lehr Albert emléke. Mezőtúr. 1930. 4 l. Különlenyomat.
- Losonczy Zoltán: Az ómagyar nyelv jellemző sajátágai. Bp. 1930. 18 l.
- Szinnyei Ferenc: Novella- és regényirodalmunk az abszolutizmus korának elején. Bp. 1929. 132 l. Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. XXIV. köt. 14. sz.
- Galamb Sándor: Hevesi Sándor. Bp. 48 l. Kortársaink.
- Haraszi Emil: Bartók Béla. Bp. 56 l. Kortársaink.
- A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek. Aldásy Antal: Báró Pastor Lajos k. tag emlékezete. Bp. 1929. 22 l. 14. sz. — Angyal Pál: Edvi Illés Károly l. tag emlékezete. Bp. 1929. 34 l. 14. sz. — Horváth Géza: Entz Géza ig. és r. tag emlékezete. Bp. 1930. 36 l. 15. sz.
- Köszegi László: Mi mindenről feledkeznek meg a modern művészet magyarázói? Bp. 1930. 30 l.
- Madzsar Imre: Térszemlélet és időérzés a babilóniai kultúrában. Bp. 1930. 34 l. Különlenyomat.
- Bárány Gerő: Élet s halál. Szeged. 1930. 14 l. Széphalom-Könyvtár. 17. sz.
- Katona-Emlékkönyv. Szerk.: Hajnóczy Iván. Kecskemét. 1930. 130 l. Kecskeméti Katona József Kör.
- Csorna Kálmán: A szociális gyermekvédelem rendszere. Bp. 1929. 278 l.
- Csorna Kálmán: Fejezetek a gyámsági jogból. Bp. 160 l.
- Valkai András: Bánk Bánnak históriája. Bp. 1930. 48 l.

- Moravcsik Gyula: Az onogurok történetéhez. Bp. 1930. 38 l. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai. 27. sz.
- Würdiger József: Elia del Medigo és a Vallástörvény vizsgálata. Bp. 1930. 62 l. Bölcsészdoktori értekezés.
- Taborsky Ottó: Az 1836 : 21. t.-c. létrejötte. Bp. 1930. 68 l. Különlenyomat.
- Terbe Lajos: Petőfi és a nép. Bp. 1930. 60 l.
- Hofbauer László: Vidéki irodalmi társaságaink története a XVIII. század végétől a XIX. század végéig. Bp. 1930. 104 l. Élet-nyomda.
- Iványi Béla: Felső-Magyarországról. Szeged. 1930. 22 l. Széphalom-Könyvtár. 18. sz.
- Fokos Dávid: Munkácsi Bernát Bp. 1930. 26 l. Különlenyomat.
- Halmi Bódog: Móricz Zsigmond, az író és az ember. Bp. 1930. 80 l. A szerző kiadása.
- Balanyi György és Schütz Antal: Emlékkönyv Szent Imre herceg 900 éves jubileumára. Bp. 1930. 100 l. A Szent Imre herceg 900 éves jubileumi ünnepségeit rendező főbizottság kiadása.
- Brandenstein Béla: Művészetfilozófia. Bp. 1930. 380 l. A Magyar Tudományos Akadémia kiadása.
- Brandenstein Béla: A teljes tudat, tudatvilágunk lelki alapja. Bp. 1930. 52 l. A Szent István Akadémia kiadása.
- Dénes Tibor: Péterfy Jenő esztétikája. Pécs. 1930. 52 l.
- Dömötör Sándor: A betyárromantika. Bp. 1930. 38 l. Különlenyomat az Ethnographiából.
- Iványi Béla: Báró Sennyey László S. J. nagyszombati rector római utazásai. Bp. 1930. 132 l. A Szent István Akadémia kiadása.
- Emericus. Egy dilingeni iskoladráma 1626-ból. Bp. 1930. 20 l. A Fővárosi Könyvtár kiadása.
- Kecskés Pál: A modern lélektan és a skolasztika. Bp. 1930. 66 l. A Szent István Akadémia kiadása.
- Vértés O. József: Hisztériás gyermekek. Bp. 1930. 144 l.
- Czeizel János: Kazinczy Ferenc élete és működése. A M. T. Akadémiától a Lévy-jutalommal kitüntetett pályamunka. Első kötet. Bp. 1930. 296 l. Egyetemi Nyomda.
- Turóczi-Trostler József: Czvittinger Specimenjének német visszhangja. Bp. 1930. 10 l. Különlenyomat.
- Sikabonyi Antal: Rákosi Jenő, a publicista. Bp. 1930. 44 l.
- Bessenyei György: Tariménes utazása. Szatirikus állambölcseleti regény. Kiadta a budapesti V. ker. m. kir. állami Berzsényi Dániel reálgimnázium ifjúsága. Sajtó alá rendezte az 1929—30. évi nyolcadik osztály. Bp. 1930. 440 l. Athenaeum-nyomda.
- Hankiss János és Juhász Géza: Panoráma. De La Littérature Hongroise Contemporaine. Párizs, 1900. 348 l.
- Erdélyi László: Szent Imre és kora. Bp. 1930. 122 l. Athenaeum.
- Módi Mihály: Kallimachos első hymnusa. Győr. 1930. 32 l. — Kleantesz stoikus imája. U. o. 32 l. — Pseudo-Maschos Bion siratása. U. o. 8 l.

Fordítások.

- Comenius: A lelki tehetségek kiműveléséről. Ford. Gulyás József. 28 l. Különlenyomat a Magyar Paedagiából.
- Mussolini: Az új Olaszország munkásaihoz. Ford.: Röck István. Bp. 20 l. Stádium.
- Papini: Szent Ágoston. Ford.: Révay József. Bp. 258 l. Athenaeum.
- Kallimachos első hymnusa. Ford.: Módi Mihály. Győr. 1930. 32 l.
- Kleanthes stoikus imája. Ford.: Módi Mihály. Győr. 1930. 32 l.
- Pseudo-Moschos: Bion siratása. Ford. Módi Mihály. Győr. 1930. 8 l.
- Bion bukolikus költeményei. Ford.: Módi Mihály. Győr, 1930. 44 l.
- Szent Imre legendája. Ford.: Szegedy János. Magyarázta: Erdélyi László. Bp. 1930. 48 l. Athenaeum.
- Szent Imre-himnuszok. Ford.: Kosztolányi Dezső. Bp. 1930. 80 l. Athenaeum.

Egyéb könyvek.

- Milotay István: A függetlenség árnyékában. Cikkek, kortörténeti jegyzetek. Bp. 400 l. Stádium.
- Móricz Pál: Vass József nagyprépost-miniszter élete — munkája. Bp. 1929. 510 lap.
- Raith Tivadar: Az irodaüzem racionalizálása és a kereskedelmi szakoktatás. Bp. 1930. 18 l.
- A Literatura Almanachja. 1930. Bp. 102 l. Lantos.
- A Pápai Jókai-kör Evkönyve. Az 1924—29. évekről. Összeállította: Kőrös Endre. Pápa. 1930. 109 l.
- Zulawski Andor: „A Nyugat útja.“ Bp. 1930. 20 l.
- Róvó Aladár: A betű. Bp. 1930. 112 l. Fővárosi Nyomda.
- Lelkes Nándor József: Letűnt világ dalokban. Veszprém. 1930. 62 l.
- Papp László: A sielés története a legrégebb kortól a XVI. század végéig. Bp. 1930. 34 l. Különlenyomat.
- Prohászka Ottokár: Legyetek világító emberek. Bp. 1930. 80 l. Szociális Missziótársulat.
- A Magyar Nemzeti Múzeum öt éve. Közéteszi: Hóman Bálint. Bp. 1929. 168 l. Egyetemi Nyomda.
- Mészáros Ede és Häckel Ernő: Német társalgási gyakorlatok. Bp. 1930. 118 l. Franklin.
- Csorba Ferenc: Idegen szavaink szöfejtő magyarázatokkal. Bp. 1930. 232 l. Athenaeum.
- Bethlen-émlékkönyv. Kiadják a szegedi Árpád-házi Szent Erzsébet leányliceum református növendékei. Szeged. 1930. 56 l.
- Sárkány Loránd: A vidékről bejáró tanulók ügye. Bp. 1930. 8 l. A szerző kiadása.
- Fornvald József: A tanulók kötelező kísérletei a fizika tanításában. Bp. 1930. 26 l.
- Olay Ferenc: Les Frontières De La Hongrie Dénembrée. Bp. 1930. 30 l. Különlenyomat a Revue De Hongrie 1930. évf.-ből.

Társasági ügyek.

Jegyzőkönyv a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1930 április hó 12-én tartott felolvasó üléséről. Elnök: Viszota Gyula. Tárgy: Szász Károly: A tiszadobi Széchenyi emlék. — Vargha Zoltán: Vargha Gyula édesatyja.

Jegyzőkönyv a Magyar Irodalomtörténeti Társaságnak 1930 június hó 14-én tartott felolvasó üléséről. Elnök: Viszota Gyula. Tárgy: Elek Oszkár: A karthauzi francia forrásai.

Az utóbbi tanulmány gondolatmenete és eredményei: I. A szerző *A Karthausira* vonatkozó kutatásokról kritikai áttekintést nyújt. — II. *Kastner Jenő* és *Szinnyi Ferenc* azt fejtetik, hogy Eötvös József báró regényének főforrása *Sainte-Beuve* műve: a *Volupté*. Kiemeli, hogy *Sainte-Beuve erős fogózó*, kutatásainak kiindulópontja *Sainte-Beuve*. — III. *Sainte-Beuve* regényében arról van szó, hogy a hős, Amaury, szerelmesének, Couaën-nének egy regényre hívja fel a figyelmét: ez *Gustave, Valérie és Bianca története*. Annnyival is inkább rátereli, mert ez a hely az ő érzelmi világukkal rokon. Hogy ki írta ezt a regényt, *Sainte-Beuve* nem mondja meg a *Volupté*-ben, első pillanatra csakugyan fiktívnek tetszik. De a filológiai szempont más eredményt mutat. Kiderül, hogy az a hely *Krüdenerné Valérie*-jéből való. — IV. Felmerül a kérdés, hogy más tekintetben nyújthatott-e még irányítást *Sainte-Beuve*? Nyújtott, még pedig két tekintetben is: a) az Eötvös-kedvelte *Revue des deux Mondes* 1836-i évfolyamában (a *Revue* Eötvös, Trefort és Lukács Móric *Budapesti Szemléjének* egyik mintája volt) *Sainte-Beuve* esszét írt *Mme de Krüdener*-ről, vallási rajongásáról és regényéről; b) *Mme de Krüdener Valérie*-t ki is adja *Sainte-Beuve* 1837-ben. Ezúttal is melegen méltatja *Valérie*-t: *Renéval* és *Wertherrel* hasonlítja össze, magát az íródot pedig Magyarországi Szent Erzsébettel (l. *Concha Győző Eötvös és Montalembertjét*); c) így *Sainte-Beuve* magával a *Volupté*-vel, *essay*-jével és *kiadványával* juttatja el Eötvös kezébe *Mme Krüdener Valérie*-jét. — V. a) *Krüdenerné* és Eötvös regénye egyezik a cselekvény vonalvezetésében: *Gustave* szerelemre lobban egy gróf felesége, *Valérie* iránt; *Valérie* nem viszonzozza, urát szereti; *Bianca* körében feledni akar a hős, de ez csak érzéki fellobbanás nála; első szerelme nagyobb erővel támad fel benne; a karthauziaknál keres megnyugvást, innen *Pietra-Mala*-ba megy; itt fiatalon kiszenvőd. Főlöszleg ismertetni a Karthauzi-nak csaknem azonos meseszövéseit; b) a cselekvényben egyéb mozzanatok is egyeznek: egy bál, Olaszország motívuma stb.; c) vérrokonság van a két *Gusztáv kedélyalkata és jellemrajza* közt a részletekben is: szentimentális, siránkozó hős mind a kettő, közös szerelmi rajongásuk, eszményi barátság-kultuszuk, közös még a természet mozzanatainak kedélyük rajzába szövése, a karthauzi-motívumnak a kedélyrajzzal való kapcsolata még a részletekben is, haldoklásuk leírása apróbb vonásaiban is; d) Eötvös *Júliájának* rajzában nem egy vonás van magának az íróőnek (őt is Júliának hívják) az életéből; e) Eötvös regénye *Arthur* epizódjának forrása *Ulric Guttinguer Arthur, Religion ou Solitude* c. szentimentális és alanyi regénye. Erre is Eötvös hívja fel a figyelmét a *Revue des deux Mondes*-ban (1837). — VI. Áttekinti az esztétikai méltásokat (a korabeli kritikákat, továbbá Erdélyi János, Toldy Ferenc, Gyulai Pál, Beöthy Zolt, Péterfy Jenő, Kozma Andor, Pintér Jenő és Császár Elemér értékeléseit). Ehhez fűzi, hogy a filológiai kutatás módosítja az eddigi eredményeket: Eötvös nem tapasztalatait dolgozza fel, — sokkal fiatalabb volt, semhogy annyi és ilyen irányú tapasztalata lett volna, — hanem olvasmányainak, forrásainak hatása alatt áll. — VII. Tárgyát szellemtörténeti szempontból is fejtegeti, de *cum grano salis*, utalva a kor szentimentalizmusára. — VIII. Végül kiemeli, hogy Eötvös eredetisége kivált gondolataiban, eszmei emelkedettségében, humanizmusában, a politikai háttér rajzában, s a regény keresztül-kasul szövé liraiság nemes és költői varázsában nyilvánul.

Inhalt der selbständigen Artikel. (Jahrgang 1930, Heft 5—6.) Julius Viszota: Die hundertste Jahreswende des Erscheinens von Széchenyi's „Credit“. Der Verfasser eröffnete mit dieser Studie die diesjährige Generalversammlung der Ungarischen Literaturhistorischen Gesellschaft. Vor hundert Jahren, am 31. Januar 1830 erschien die politische Flugschrift des Grafen Stefan Széchenyi „Credit“, die in der Geschichte Ungarns epochemachend ist, aber auch einen Markstein der ungarischen Literatur bildet. Viszota würdigt eingehend die hohe Bedeutung dieses Werkes. — Georg Kristóf: Zehn Jahre aus dem literarischen Leben des Siebenbürger Ungartums. Der Verfasser, Professor der ungarischen Literaturgeschichte an der Kolozsvärer (Klausenburger) Universität, gibt eine Übersicht der geistigen Entwicklung des Siebenbürger Ungartums seit dem Jahre 1919. Er beschäftigt sich mit den hervorragenderen Erzählern und Novellisten, so Maria Berde, Graf Nikolaus Bánffy, Irene Gulácsy, Dominik Gyallay, Karl Kós, Alexander Makkai, Josef Nyirő, Géza Tabéry, Maria Szabó. — Iwan Hajnóczy: Eine Dichterin des XVI. Jahrhunderts. Von Katharina Telegdi, der Frau eines reichen ungarischen Besitzers, lesen wir in einem um das Jahr 1599 an eine Freundin gerichteten Briefe auch ein eingeschaltetes Gedicht. — Josef Waldapfel: Die poetischen Parthieen des Briefes der Katharina Telegdi. Der Artikel behandelt das gleiche Thema. Der Brief wurde jüngst in einem ungarischen Archiv gefunden. — Oliver Parlagi: Gabriel Bethlen in der zeitgenössischen französischen Literatur. Ergänzung zu einem Artikel Oskár Eleks. — Karl Marót: Petőfi und Tacitus? Über einige Parallelen in ihren Werken. — Albert Kardos: Johann Arany und das Schulgericht des Kollegiums. Richtigstellungen zu einem früheren Artikel. — Franz Ványi: Radákovic oder Radankovic? Über die richtige Schreibung des Namens des einstigen bekannten Erzählers. — In der Bücherschau befasst sich Zsolt Alszeghy in einer eingehenden Studie mit dem hervorragenden ungarischen Lyriker Edmund Jakob und hebt die charakteristischsten Züge seiner verinnerlichten Dichtung hervor. — Es folgen grössere und kleinere Besprechungen von Neuerscheinungen der ungarischen Literatur und Literaturgeschichte. Alle Artikel der ungarischen Zeitungen und Zeitschriften, die zur ungarischen Literaturwissenschaft in irgendwelchem Bezug stehen, werden registriert. Im Beobachter finden wir Daten über die Anteilnahme kroatischer Blätter an Fragen der ungarischen Literatur, über Radio-Vorträge literarhistorischen Inhaltes, ferner biographische Daten verstorbener ungarischer Schriftsteller und eine Liste der Neuerscheinungen.

Megjelent:

Pintér Jenő magyar irodalomtörténete. Tudományos rendszerezés. Második kötet. A magyar irodalom története a XVI. században. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság kiadása. Ára ötven pengő.

A kötetet az összeg beküldése után a Magyar Irodalomtörténeti Társaság kiadóhivatala bérmentesen küldi. (Budapest, I., Attila-utca 1.) A Magyar Irodalomtörténeti Társaság tagjai havi öt pengő részletfizetésre is megrendelhetik.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó: Pintér Jenő. Budapest I, Attila-utca 1. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. Budapest, 1930. (Dr. Czákó Elemér.)